ΑΠΟ ΤΗΝ "ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ" ΤΟΥ Ν. ΣΤΡΑΤΟΥ

Διωγμοί

Ν.Υ. Ἀτλαντὶς 9-20 1922

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χθεσινοῦ.)

Οἱ διωγμοὶ τῆς Θράκης ὀξύνουν τὴν Ἑλληνο-Τουρκικὴν διαφοράν.

Καθ' ὃν χρόνον ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ Τουρκία ἐξωπλίζετο ὅπως ἀνατρέψῃ διὰ τῶν ὅπλων τὰς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὐνοϊκὰς ἀποφάσεις τῶν Δυνάμεων διὰ τὸ ζήτημα τῶν Νήσων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Ἑλλὰς προσέφευγεν εἰς διπλωματικὰς ἐνεργείας διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐπωφελῆ καὶ ἱκανοποιητικὸν συμβιβασμόν, ἄλλο ζήτημα σπουδαιότατον εἶχεν ἀναφυῆ καὶ ἀνεπτύσσετο παραλλήλως. Τὸ ζήτημα τῶν διωγμῶν τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν. Ἐν Θράκῃ εἶχεν ἐπιδιωχθῇ ὑπὸ τῆς Τουρκίας συστηματικὴ ἐκρίζωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Κατὰ χιλιάδας οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἀπεδιώκοντο ἀπὸ τῶν ἑστιῶν των, αἱ ἀκίνητοι περιουσίαι των κατελαμβάνοντο καὶ παρεχωροῦντο εἰς Μουσουλμάνους ἐπήλυδας ἐκ Μακεδονίας. Αἱ χιλιάδες δὲ αὗται τῶν προσφύγων κατέφευγον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος πρὸς προστασίαν καὶ περίθαλψιν. Οὕτω ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ὠργανοῦτο μεθοδικὴ ἐθνολογικὴ ἀλλοίωσις τῆς Θράκης.

Ἐξ ἄλλου οἱ Τουρκικοὶ πληθυσμοὶ τῆς Μακεδονίας εἶχον λάβῃ μυστικὰς διαταγὰς ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐπιζητήσουν τὴν μετανάστευσίν των εἰς Θράκην καὶ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν. Ἡ κίνησις δὲ τῆς μεταναστεύσεως ταύτης ἐγίνετο μετὰ ζωηρότητος. Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις παρεσκεύαζε τὴν ἄλλην τραγῳδίαν τοῦ ἐκτοπισμοῦ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπιζητοῦσα νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς τὰς ἀκτὰς αὐτῆς συμπαγεῖς Μουσουλμανικοὺς πληθυσμούς.

Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶχον δημιουργήσῃ νέαν ἀφορμὴν ὀξύτητος εἰς τὰς Ἑλληνο-τουρκικὰς σχέσεις καὶ αἱ διαμαρτυρίαι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐκτυλισσομένην ἐνώπιον τῆς Ἑλλάδος τραγῳδίαν ἦσαν ἀλλεπάλληλαι.

Ἐν μοιραῖον γεῦμα.—Συνεννόησις Βενιζέλου καὶ Γκαλὴπ βέη περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἐν Ἀθήναις πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Γκαλὴπ βέης ἐπεζήτει εὐκαιρίαν, ὅπως ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἡ εὐκαιρία τῷ παρεσχέθη εἰς γεῦμα τὸ ὁποῖον ἔδωκε πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Βενιζέλου ὁ γραμματεὺς τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας κ. Ντ' Ἀλκουὲ τὴν 7ην Μαΐου 1914. Ὁ Γκαλὴπ βέης παρίστατο. Εὑρὼν τὴν περίστασιν κατάλληλον ἀνέπτυξεν εἰς τὸν κ. Βενιζέλον τὸ σχέδιον τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅσοι θὰ ἐπεθύμουν ἑκουσίως νὰ μεταναστεύσουν, πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους τῆς Μακεδονίας. Ὁ κ. Βενιζέλος ἀρεσκόμενος εἰς τὰς πρωτοτυπίας, ἐρρίφθη κατακέφαλα εἰς τὸ φρέαρ, τὸ ὁποῖον ὁ Γκαλὴπ βέης εἶχεν ὀρύξῃ πρὸ τῶν ποδῶν του. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἡ Τουρκία διὰ τοῦ πρεσβευτοῦ της ἔδωκε τὰς βάσεις τῆς ἐκριζώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ δὲ Ἑλλὰς διὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ της ἐνέπιπτε παιδαριωδῶς εἰς τὴν ἐνέδραν.

Ὁ Γκαλὴπ βέης ἔσπευσεν ἀμέσως τὴν ἐπαύριον νὰ διατυπώσῃ τὰς προτάσεις του ἐγγράφως δι' ἐπιστολῆς ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον, ὅστις ἀπήντησε πρὸς αὐτὸν τὴν 9ην Μαΐου 1914 διὰ τῆς ἀκολούθου ἐπιστολῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεδέχετο τὴν πρότασιν τοῦ Τούρκου πρεσβευτοῦ.

Ἡ πρὸς τὸν Γκαλὴπ βέην ἐπιστολὴ τοῦ κ. Βενιζέλου περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9)22 Μαΐου 1914.

Κύριε Πρεσβευτά,

"Ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νὰ μοὶ ἀπευθύνῃ, κατόπιν τῆς συνομιλίας ἣν ἔσχομεν τελευταίως, διὰ νὰ μοὶ προτείνῃ ἐν ὀνόματι τῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως νὰ ΑΝΤΑΛΛΑΞΩΜΕΝ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ ΤΟΥ ΒΙΛΑΕΤΙΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΠΡΟΣ ΙΔΕΑΝ, ΤΗΝ ΟΠΟΙΑΝ ΩΣ ΑΤΟΜΙΚΗΝ ΥΜΩΝ ΜΟΙ ΕΞΕΦΡΑΣΑΤΕ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΡΡΗΘΕΙΣΑΝ ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΝ ΗΜΩΝ. Ἡ Β. Κυβέρνησις ἐπιθυμοῦσα νὰ δώσῃ νέαν ἀπόδειξιν τοῦ διαλλακτικοῦ πνεύματος αὐτῆς καὶ τῶν φιλικῶν διαθέσεών της, δὲν θὰ ἠρνεῖτο νὰ ἐξετάσῃ συμπαθῶς τὴν πρότασιν ταύτην, ἐὰν διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν μέτρων εἰς τὰ ὁποῖα ἀποβλέπει ἐτίθετο ὁριστικῶς τέρμα εἰς τὴν ἐν Θράκῃ κατάστασιν καὶ ἂν ἡ συμφωνία τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ἐπεξετείνετο, συμφώνως ἄλλως τε πρὸς νύξιν, ἥτις ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Υ. τοῦ Μεγάλου Βεζύρου πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμέτερον Πρεσβευτὴν καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Θράκης, περιελάμβανε δὲ αὕτη πρωτίστως ἐκτίμησιν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ῥηθείσης ἀνταλλαγῆς τῶν ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων, οἵτινες μετηνάστευσαν ἤδη ἐκ Μακεδονίας, ἐγκαταλειφθέντων κτημάτων μὲ τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐγκατέλιπον ἤδη τὴν Θράκην.

Ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι ἡ προτεινομένη ἀνταλλαγὴ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἢ μεταξὺ πληθυσμῶν, οἵτινες θὰ μετηνάστευον οἰκειοθελῶς καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον μικτῶν Ἐπιτροπῶν, εἰς ἃς θὰ ἀνετίθετο ἡ ἐξακρίβωσις τῆς αὐθορμήτου ἐπιθυμίας πρὸς μετανάστευσιν, καὶ ἡ ἐκτίμησις τῶν περιουσιῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ὁριστικοῦ κανονισμοῦ τῶν μεταξὺ τῶν δύο Κυβερνήσεων λογαριασμῶν.

Θεωρῶ περιττὸν νὰ τονίσω ὅτι τότε μόνον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ συμφωνία τις μεταξὺ τῶν δύο Κυβερνήσεων, ὅταν ἐτίθετο τέρμα εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκ Θράκης μετανάστευσιν καὶ ἐπανήρχετο ἡ γαλήνη εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἐπέφερεν ἐπίσης τὴν ἀναγκαίαν γαλήνην ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς κοινῆς γνώμης, ἥτις εὐλόγως ἐπηρεάζεται ἐκ τῶν καθημερινῶς ἐρχομένων εἰδήσεων περὶ τῆς μεταχειρίσεως ἧς τυγχάνουσιν οἱ Ἕλληνες ἐν Τουρκίᾳ.

Δέξασθε κλπ.

(Ὑπογ.) Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Τὸ σημείωμα τοῦ Στρέϊτ πρὸς τὸν Νατζὶπ βέην.

Τὴν ἐπαύριον 10)23 Μαΐου 1914 τὸ ζήτημα ἐλάμβανε πλέον τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐπισήμου διαπραγματεύσεως. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Στρέϊτ, εὑρεθεὶς πρὸ ὑποχρεώσεων ἀναληφθεισῶν προφορικῶς ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ του καὶ ἐπικυρωθεισῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Γκαλὴπ βέην, ἀνελάμβανεν αὐτὸς πλέον τὴν διαχείρισιν τοῦ ζητήματος. Ὁ κ. Στρέϊτ ἀνεκοίνου πρὸς τὸν σύμβουλον τῆς Ὀθωμανικῆς Πρεσβείας Νετζὶπ βέην τὸ κάτωθι σημείωμα, καθορίζον τοὺς ὅρους, ἐφ' ὧν θὰ διεξήγετο ἡ μετὰ τῆς Τουρκίας διαπραγμάτευσις περὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν

Σημείωμα διὰ τὸν Νατζὶπ βέην.

Α').—Οἱ πληθυσμοὶ τῶν Ἑλληνικῶν χωρίων Θράκης καὶ τοῦ Νομοῦ Σμύρνης μέχρι τῶν Στενῶν θὰ ἀνταλλαγῶσι συγχρόνως μὲ τοὺς χωρικοὺς Μουσουλμάνους τῆς Μακεδονίας καὶ Ἠπείρου κατόπιν ἐξακριβώσεως τῆς αὐτοβούλου ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως ἐπιθυμίας των.

Β').—Ἡ ἀνταλλαγὴ θὰ γείνῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δύο Κυβερνήσεων καὶ τῇ τελείᾳ συνεννοήσει αὐτῶν.

Γ').—Μικτὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τεσσάρων μελῶν καὶ διοριζομένη ὑπὸ τῶν δύο Κυβερνήσεων θὰ ἐπιφορτισθῇ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς κινητὰς καὶ ἀκινήτους περιουσίας τῶν ἀνταλλασσομένων πληθυσμῶν καὶ νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν κανονικὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἀνταλλαγησομένων. Ἡ αὐτὴ ἐπιτροπὴ θὰ ὁρίσῃ τὰς λεπτομερείας τῆς ἀνταλλαγῆς ἤτοι: τὸν χρόνον τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν, τὴν τμηματικὴν ἀναχώρησιν καὶ τὴν ὑπόδειξιν τῶν μερῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα θ' ἀνταλλαγῶσιν.

Δ').—Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτή, ἥτις θὰ ἐδρεύῃ εἰς Σμύρνην ἢ εἰς Θεσσαλονίκην θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ συστήσῃ ὑποεπιτροπάς, ὁσάκις τοῦτο ἤθελε καλέσῃ ἡ ἀνάγκη.

Ε').—Παραλλήλως τῆς ἀποδείξεως τῆς αὐτοβούλου ἐπιθυμίας τῶν πρὸς ἀνταλλαγὴν πληθυσμῶν, θὰ λαμβάνῃ χώραν ἡ ἄμεσος καὶ ἀμοιβαία ἐγκατάστασις. Εἰδικὴ δὲ ὑποεπιτροπὴ θὰ ἐκτιμήσῃ τὰς περιουσίας τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης καὶ Μ. Ἀσίας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἤδη ἐγκαταλείψῃ τὰς ἑστίας των, καθὼς καὶ τὰς τῶν Μουσουλμάνων τῆς Μακεδονίας καὶ Ἠπείρου, οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν τὰς ἑστίας των.

Ἡ παραδοχὴ καὶ ἐφαρμογὴ τῶν ἄνω ὅρων προϋποθέτει τὴν ἄμεσον κατάπαυσιν τῆς ἀναγκαστικῆς μεταναστεύσεως καὶ τῶν καταπιέσεων, τὰς ὁποίας ὑφίστανται οἱ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ Ἕλληνες».

ΑΥΡΙΟΝ: Ἀπάντησις τοῦ Γκαλὴπ βέη πρὸς τὸν Βενιζέλον.—Ἀνταπάντησις τοῦ Βενιζέλου πρὸς τὸν Γκαλὴπ βέην.—Ὁ Βενιζέλος ἐμπίπτει εἰς τὴν Τουρκικὴν παγίδα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ "ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ" ΤΟΥ Ν. ΣΤΡΑΤΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χθεσινοῦ.)

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Γκαλὴπ βέη πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον.

Ὁ Γκαλὴπ Βέης λαβὼν εἰς χεῖράς του τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τὸ σημείωμα τοῦ κ. Στρέϊτ ἔσπευσε νὰ τηλεγραφήσῃ τὸ περιεχόμενόν των πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην. Κατ' ἐντολὴν δὲ τοῦ Μ. Βεζύρου ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον τὴν 12)25 Μαΐου 1914 τὴν ἑξῆς ἀνακοίνωσιν:

Ἑσπέρα Δευτέρας, 12)25 Μαΐου 1914.

Κύριε Πρόεδρε.

Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Μέγας Βεζύρης εὐχαριστεῖ τὴν Ὑμ. Ἐξοχότητα διὰ τὰς φιλικὰς αὐτῆς διαθέσεις καὶ προσθέτει ὅτι εἶναι διατεθειμένος νὰ μελετήσῃ ἀπὸ κοινοῦ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης. Λαμβανομένης ἐν τούτοις ὑπ' ὄψιν τῆς διαρκοῦς μεταναστεύσεως τῶν Μουσουλμάνων ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ ἰδίως εἰς τὸ Βιλαέτιον Σμύρνης, ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης κρίνει ὡς μᾶλλον ἐπεῖγον νὰ προηγηθῇ πρὸ παντὸς ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐν λόγῳ Ἐπαρχίας μὲ τοὺς Μουσουλμάνους τῆς Μακεδονίας, ἵνα προληφθῇ πᾶσα προστριβὴ μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων. Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις, καίτοι ἀποδεχομένη κατ' ἀρχὴν τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης, ἐπιθυμεῖ ὅπως τὸ μέτρον τοῦτο ἀρχίσῃ ἐφαρμοζόμενον τὸ πρῶτον ἐν τῷ Βιλαετίῳ Σμύρνης.

Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης μὲ ἐξουσιοδότησεν ἀφ' ἑτέρου νὰ σᾶς διαβεβαιώσω μὲ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον ὅτι ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἐντονώτατα μέτρα ὅπως ἀναστείλῃ τὴν μεταναστευτικὴν κίνησιν, ἥτις εἶχεν ἐκδηλωθῆ ἐν Θράκῃ, καὶ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς χωρίοις.

Παρακαλῶ ὅθεν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ μοὶ εἴπῃ, ἂν υἱοθετῇ τὴν ἐνέργειαν ταύτην καὶ δέχεται τὸν κλειστὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καταρτισμὸν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀναμένων ἀπάντησιν [illegible] ἱκανοποιητικὴν [illegible] τῶν κοινῶν συμφερόντων σᾶς [illegible], κύριε Πρόεδρε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς βαθυτάτης ὑπολήψεώς μου.

ΓΚΑΛΗΠ ΚΕΜΑΛΗ ΒΕΗΣ

Υ. Γ. Κατὰ τὴν 9 [illegible] θὰ μεταβῶ παρὰ τῷ κ. Στρέϊτ διὰ νὰ ἀναγνώσω τὸ τηλεγράφημα τοῦ Μ. Βεζύρου.

Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις [illegible]. Ἐνόει δὲ νὰ προτάξῃ [illegible]γὴν τῶν πληθυσμῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐκτόπισίν των. Διὰ τὴν Θράκην τὸ ἔργον της εἶχε συντελεσθῆ πλέον. Τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων εἶχον ἐκτοπισθῆ. Ἀπέμενε δι' αὐτὴν τὸ ἔργον τῆς ἐκτιμήσεως τῶν περιουσιῶν των. Δὲν ἦτο τοῦτο πρᾶγμα λίαν ἐπεῖγον διὰ τὴν Τουρκίαν.

Ἡ ἀνταπάντησις τοῦ κ. Βενιζέλου πρὸς τὸν Γκαλὴπ βέην

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀπήντησεν ὁ κ. Βενιζέλος μετὰ τρεῖς ἡμέρας διὰ τῆς ἀκολούθου ἐπιστολῆς του:

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15)28 Μαΐου, 1914.

Κύριε Πρεσβευτά.

Εἰς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀπὸ 12)25 Μαΐου ἐπιστολήν, ἣν εὐηρεστήθητε νὰ μοὶ ἀπηυθύνητε, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι εὐχαρίστως ἀποδέχομαι ἵνα ἀμέσως γίνῃ ἔναρξις διαπραγματεύσεων μεταξὺ τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Μουσουλμανικῶν πληθυσμῶν, τῶν κατοικούντων ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ Θράκῃ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὅρων, οἵτινες ἐκτίθενται ἐν τῇ ἀπὸ 9)22 τρέχοντος ἐπιστολῇ, ἣν εἶχον τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γράψω.

Ἐπιθυμῶ συγχρόνως νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι μετὰ ζωηρᾶς εὐχαριστήσεως ἔλαβον γνῶσιν τῆς διαβεβαιώσεως, ἣν ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Μ. Βεζύρης εὐηρεστήθη νὰ σᾶς ἐξουσιοδοτήσῃ ὅπως μοὶ δώσητε καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἐντονώτατα μέτρα ὅπως ἀναστείλῃ τὴν μεταναστευτικὴν κίνησιν, ἥτις εἶχεν ἐκδηλωθῆ ἐν Θράκῃ, καὶ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς χωρίοις, καὶ παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅπως γείνῃ παρὰ τῇ Αὐτοῦ Ὑψηλότητι ὁ διερμηνεὺς τῶν εὐχαριστιῶν μου διὰ τὴν δήλωσιν ταύτην.

Δέξασθε κτλ.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Ἡ παγὶς ἐστήθη τεχνικώτατα.—Ὁ κ. Βενιζέλος ἐνέπεσεν εἰς αὐτήν.

Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις εἶχε στήσῃ τὴν παγίδα εἰς τὸν κ. Βενιζέλον μὲ ὅλην τὴν τέχνην της. Ὁ κ. Βενιζέλος ὄχι μόνον ἔπεσεν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἐπλειοδότησεν. Ἡ μεταναστευτικὴ κίνησις τῶν Μουσουλμανικῶν πληθυσμῶν τῆς Μακεδονίας, ἡ κατὰ διαταγὴν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως γενομένη, εἶχε γεννήσῃ εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τεχνικῶν συμβούλων τὴν εὐάρεστον ἐντύπωσιν ὅτι διηυκολύνετο οὕτω ἡ μεταβολὴ τῆς ἐθνολογικῆς καταστάσεως ἐν Μακεδονίᾳ, ἀραιουμένου τοῦ Μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ. Δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἀντιληφθοῦν τί ὠργανοῦτο εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος. Εἶχον παρασκευάσῃ εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ κ. Βενιζέλου τὴν ἐντύπωσιν ὅτι θὰ ἦτο ὠφέλιμος ἡ διὰ μεταναστεύσεως ἐνίσχυσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μακεδονίας. Ὑπὸ τοιούτους ψυχολογικοὺς ὅρους εὑρεθεὶς ὁ κ. Βενιζέλος ἐνόμισεν ὅτι παρείχετο εὐκαιρία μιᾶς ἐθνικῆς ἐπιτυχίας καὶ διὰ τοῦτο ἐδέχθη ἐνθουσιωδῶς τὴν Τουρκικὴν πρότασιν περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν.

Ἡ συμφωνία τὴν ὁποίαν διέπραξεν ὁ κ. Βενιζέλος μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως τότε, ἀποδεικνύει ὅτι οὔτε ἀντίληψιν τῶν μεθόδων τῆς Τουρκικῆς πολιτικῆς σαφῆ εἶχεν οὔτε πρόγραμμα ἐπεκτάσεως τῆς Ἑλλάδος εἰς Θράκην καὶ Μικρὰν Ἀσίαν ἐμελέτα. Ὁ κ. Βενιζέλος πρόχειρος αὐτοσχεδιαστὴς λόγων καὶ ἔργων ἀπεδέχετο καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐνίσχυε κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου 1914 πρόγραμμα ἐξοντώσεως καὶ κατακλυσμοῦ ἐναντίον τοῦ πέραν τοῦ Νέστου Ἑλληνισμοῦ, ἀνέθετε μάλιστα εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν διαπραγμάτευσιν συμμαχίας μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐκριζούσης τόσῳ μεθοδικῶς τὸν Ἑλληνισμὸν Τουρκίας, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἰδίου Μαΐου ἐκήρυττε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς ἰδίας Τουρκίας ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς, μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἤρχιζε πάλιν διαπραγματεύσεις μετ' αὐτῆς πρὸς διακανονισμὸν τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐξοντώσεως τῶν Μικρασιατῶν καὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1915 ἐκήρυττε προδότας ὅλους ἐκείνους, ὅσοι ἀντετάσσοντο εἰς τὴν ἄνευ ὅρων ἔξοδον τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς οὐδετερότητος, κατήγγελλε δ' αὐτοὺς ὅτι τὸν ἐμπόδιζον νὰ καταλάβῃ ἀμέσως τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸν ἐξανδραποδισμὸν εἶχε συντελέσῃ διὰ τῶν ἔργων του.

Αἱ συνέπειαι τῆς συμφωνίας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς μετὰ τῆς Τουρκίας συμφωνίας ἦσαν τὰ ἑξῆς:

Α΄. Ἐνῷ ἡ Τουρκία προέτεινεν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν τῆς Μ. Ἀσίας, ὁ κ. Βενιζέλος ἐπέμενε νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ μέτρον καὶ εἰς τοὺς πληθυσμοὺς τῆς Θράκης. Ἔθετε [illegible] τοῦτο ὡς ὅρον διὰ τὴν [illegible] τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν Μικρασιατῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διηκόλυνεν εἰς τὴν Τουρκίαν νὰ ἐκπατρίσῃ διὰ συμφωνίας πλέον τοὺς Ἕλληνας, ὅσους εἶχεν ἀφήσῃ ἐν Θράκῃ ἀθίκτους ὁ ἀπηνὴς διωγμός. Καὶ τὸ ἀφελέστερον ὅλων εἶναι ὅτι ἠξίου παρὰ τῆς Τουρκίας νὰ παύσῃ ἡ ἐν Θράκῃ ἀναγκαστικὴ μεταναστευτικὴ κίνησις, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὁ Γκαλὴπ Βέης ἐδέχετο λίαν εὐχαρίστως καὶ πονηρότατα μειδιῶν, ἀφοῦ ἤξευρε πολὺ καλὰ ὅτι διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἑκουσίας μεταναστεύσεως, θὰ ἀπεδίωκον τοὺς ὑπολοίπους ἄνευ παραπόνων καὶ διαμαρτυριῶν.

Β΄. Ἐδέχετο ὁ κ. Βενιζέλος τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Οὕτω περιώριζε πλέον τὸν αὐτόθι Ἑλληνισμὸν εἰς τὴν Σμύρνην μόνον καὶ συνέτριβεν ὁλόκληρον τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλληνικὴν ἐγκατάστασιν.

Γ΄. Ὁ κ. Βενιζέλος ἐδέχετο τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν κατ' ἀρχήν, ἀλλ' ἔθετε τὸν ὅρον ὅτι, ἡ μετανάστευσις θὰ ἦτο αὐθόρμητος. Πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ αὐθορμήτου τῆς μεταναστεύσεως θὰ κατηρτίζοντο μικταὶ ἐπιτροπαί. Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐγίνετο ἡ μετανάστευσις; Θὰ ἐδήλου πᾶς κάτοικος ἀπρόκλητος ὅτι ἤθελε νὰ μεταναστεύσῃ ἢ θὰ καθωρίζοντο περιφέρειαι ἐγκαταστάσεως τῶν Μουσουλμάνων τῆς Μακεδονίας καὶ θὰ ἠρωτῶντο ὑπὸ τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς οἱ Ἕλληνες κάτοικοί των, ἂν θέλουν νὰ μεταναστεύσουν; Τὸ δεύτερον θὰ συνέβαινε. Καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ περικοπὴ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Γκαλὴπ Βέη πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον, ἡ ὁποία λέγει: «Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαρκοῦς μεταναστεύσεως τῶν Μουσουλμάνων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ἰδίως εἰς τὸ Βιλαέτιον Σμύρνης, ἡ Α. Ὑψηλότης (ὁ Μ. Βεζύρης) κρίνει ὡς μᾶλλον ἐπεῖγον νὰ προηγηθῇ πρὸ παντὸς ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐν λόγῳ ἐπαρχίας μὲ τοὺς Μουσουλμάνους τῆς Μακεδονίας, ἵνα προληφθῇ πᾶσα προστριβὴ μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ